

LAKI ALUEIDEN KEHITTÄMISESTÄ JA EUROOPAN UNIONIN ALUE- JA RAKENNEPOLITIIKAN TOIMEENPANOSTA

1 luku Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään alueiden kehittämisestä sekä Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan valmistelusta ja toimeenpanosta.

Alueiden kehittäminen on valtion, kuntien ja muiden toimijoiden vuorovaikutukseen perustuvaa, laaja-alaista ja monitasoista toimintaa, joka perustuu alueiden erilaisiin vahvuuksiin ja tarpeisiin.

2 §

Alueiden kehittämisen tavoitteet

Alueiden kehittämisen tavoitteena on edistää alueiden kestävästä kasvusta ja kilpailukykyä, asukkaiden hyvinvointia ja elinympäristön laatua.

Alueiden kehittämistä edistävin toimenpitein

- 1) vahvistetaan kasvua tukevaa elinkeinorakennetta ja taloudellista tasapainoa, kestävästä alue- ja yhdyskuntarakennetta sekä saavutettavuutta;
- 2) tuetaan asukkaiden työllisyyttä, osaamista, yhtäläisiä mahdollisuuksia ja sosiaalista osallisuutta sekä maahanmuuttajien kotoutumista;
- 3) parannetaan elinympäristön laatua ja hillitään ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia;
- 4) vähennetään alueiden välisiä ja sisäisiä kehityseroja; ja
- 5) parannetaan alueiden omia vahvuuksia ja erikoistumista sekä edistetään niiden kulttuuria.

3 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan kansallisen alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastoista rahoitettavien suunnitelmien ja ohjelmien valmisteluun, hallinnointiin, arviointiin, seurantaan ja yhteensovittamiseen.

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastoilla tarkoitetaan:

- 1) Euroopan aluekehitysrahastoa (*aluekehitysrahasto*);
- 2) Euroopan sosiaalirahasto plussaa (*sosiaalirahasto*); ja
- 3) oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa.

Euroopan aluekehitysrahastosta tuettavien Interreg-ohjelmien hallinnointiin sovelletaan tämän lain 4 lukua. Tämän lain 4 lukua sovelletaan lisäksi Euroopan aluekehitysrahastosta sekä Naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineestä tuettavien Interreg-ulkorajaohjelmien hallinnointiin.

4 §

Suhde Euroopan unionin lainsäädäntöön

Tällä lailla täydennetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksien kansallista soveltamista:

- 1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä ja rahoitussäännöistä sekä turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista rahoitussäännöistä [(EU) N:o XX/XXXX] (*yleisasetus*);

- 2) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan aluekehitysrahastosta ja koheesiorahastosta [(EU) N:o XX/XXXX];
- 3) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan sosiaalirahasto plussasta [(EU) N:o XX/XXXX];
- 4) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus oikeudenmukaisen siirtymän rahaston perustamisesta [(EU) N:o XX/XXXX];
- 5) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan aluekehitysrahastosta ja ulkoisista rahoitusvälineistä tuettavaa Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitetta koskevista erityissäännöksistä [(EU) N:o XX/XXXX] (*Interreg-asetus*);
- 6) asetus naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineen perustamisesta [(EU) N:o XX/XXXX] (*NDICI-asetus*).

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmalla xxx 2021 – 2027* -ohjelmaa;
- 2) *Interreg-ohjelmilla* Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen mukaisia yhteistyöohjelmia Euroopan unionin sisärajoilla;
- 3) *Interreg-ulkorajaohjelmilla* Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen mukaisia yhteistyöohjelmia Euroopan unionin ulkorajoilla, joita osarahoitetaan Naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineestä.
- 4) *valtakunnallisilla teemoilla* Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmassa olevia valtakunnallisia tavoitteita ja toimintaa, joita ohjataan ja rahoitetaan keskitetysti ja valmistelu on tehty ministeriöiden keskeisten strategioiden pohjalta yhteistyössä alueiden kanssa;
- 5) *Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan varoilla* Euroopan unionin talousarviosta Suomelle myönnettyjä aluekehitysrahaston, sosiaalirahaston ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston sekä niitä vastaavia kansallisia määrärahoja, jotka on otettu valtion talousarvioon;
- 6) *jatkotoimenpiteillä* tuen palauttamista, takaisinperintää, maksatuksen keskeyttämistä ja lopettamista koskevia päätöksiä;
- 7) *yhteistyöohjelmalla* Interreg-ohjelmaa tai Interreg-ulkorajaohjelmaa.

2 luku

Viranomaiset ja niiden tehtävät

6 §

Vastuu alueiden kehittämisestä

Vastuu alueiden kehittämisestä on valtiolla ja kunnilla.

Alueiden kehittämisen valtakunnallinen vastuu on valtiolla. Alueiden kehittämisen yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluvat valtioneuvostossa työ- ja elinkeinoministeriölle.

Kunnat vastaavat alueiden kehittämisestä omalla alueellaan. Kunnat hoitavat tehtävää yhteistoiminnassa kuntayhtymänä (maakunnan liitto), jossa alueen kuntien on oltava jäseninä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset edistävät alueellista kehittämistä hoitamalla niille säädettyjä tai erikseen määrättyjä valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä toimialueellaan.

7 §

Alueiden kehittämisen suunnittelu

Valtioneuvosto päättää hallituskaudella toteutettavista valtakunnallisista alueiden kehittämisen painopisteistä (*aluekehittämispäätös*).

Maakuntien liitot edistävät alueensa kehittämistä laatimalla maakunnan pitkän aikavälin kehittämisen strategian ja siihen perustuvan maakuntaohjelman. Maakunnan suunnittelusta vastaa maakunnan liitto

yhteistyössä kuntien, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja muun valtion aluehallinnon sekä muiden aluekehittämiseen osallistuvien tahojen kanssa.

Alueiden kehittämisen tavoitteiden toteuttamiseksi voidaan laatia ohjelmia ja yhteistyösopimuksia.

8 §

Työ- ja elinkeinoministeriön tehtävät

Työ- ja elinkeinoministeriö

- 1) yhteen sovittaa alueiden kehittämisen suunnittelun, toteuttamisen ja seurannan kokonaisuutta;
- 2) valmistelee valtioneuvoston aluekehittämissäätöksen
- 3) hoitaa Suomen tavoitteiden edistämistä Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikassa
- 4) laatii yleisasetuksen 7 artiklassa tarkoitetun kumppanuussopimuksen Euroopan komission kanssa alue- ja rakennepolitiikan rahastojen ja Euroopan meri- ja kalatalousrahaston ohjelmien rahoituksen kohdentamisesta, tavoitteista ja toteutustavasta;
- 5) laatii yleisasetuksen 16 artiklan mukaisen ohjelman Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastojen osalta;
- 6) päättää Euroopan unionin ja valtion rahoitusosuuden osoittamisesta välittävälle toimielimelle valtion talousarvioon otettujen määrärahojen puitteissa;
- 7) toimii yleisasetuksen 65 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmien hallintoviranomaisena ja hoitaa yleisasetuksen 66 artiklassa tarkoitetut tehtävät; sekä
- 8) toimii 66 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmien kirjanpito toimintona ja hoitaa yleisasetuksen 70 artiklassa tarkoitetut tehtävät.

Työ- ja elinkeinoministeriö hoitaa tehtäviään yhteistyössä alueiden kehittämiseen osallistuvien ministeriöiden, maakuntien liittojen, kuntien, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja muiden toimijoiden kanssa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentin 5 - 8 kohdissa tarkoitetuista tehtävistä.

9 §

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman hallintoviranomaisen tehtävien hoitaminen muussa toimielimessä

Hallintoviranomainen voi yleisasetuksen 65 artiklan 3 kohdan mukaan nimetä yhden tai useamman toimielimen, joka suorittaa tehtäviä sen vastuulla (*välittävä toimielin*).

Välittäviä toimielimiä ovat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, Ruokavirasto sekä maakuntien liitot.

Välittävälle toimielimelle annettujen tehtävien hoitamisesta Euroopan alue- ja rakennepolitiikan tukiasioissa säädetään rahoituslaissa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säädöksiä välittävistä toimielimille asetettavista edellytyksistä ja tehtävistä.

10 §

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman hallintoviranomaisen suhde välittävään toimielimeen

Välittävä toimielin hoitaa hallintoviranomaisen tehtäviä hallintoviranomaisen lukuun ja sen vastuulla.

Hallintoviranomainen voi

- 1) asettaa varojen osoittamispäätöksessä välittävälle toimielimelle tuen myöntämistä, maksamista, seuranta- ja valvontaa ja jatkotoimenpiteitä koskevia sitovia ehtoja;
- 2) jättää jakamatta 8 §:n 6 kohdassa tarkoitetun välittävälle toimielimelle osoitetun määrärahan, jos välittävä toimielin ei hoida asianmukaisesti 9 §:n mukaisia tehtäviä tai täytä yleisasetuksen liitteen 10 mukaisia tai tässä laissa säädettyjä edellytyksiä;
- 3) määrätä alue- ja rakennepolitiikan rahastojen varoista välittävälle toimielimelle osoitetut varat kokonaan tai osittain takaisin perittäväksi, jos välittävä toimielin on käyttänyt varoja muuhun tarkoitukseen kuin ne on osoitettu tai on varoja käyttäessään olennaisesti rikkonut lakia tai hallintoviranomaisen asettamia varojen käytön ehtoja; ja
- 4) siirtää välittävän toimielimen tehtävän toiselle, jos välittävä toimielin ei hoida 9 §:n mukaisia tehtäviä tai täytä yleisasetuksen liitteen 10 mukaisia tai tässä laissa säädettyjä edellytyksiä toimia ei enää ole.

Kun hallintoviranomainen päättää määrärahan jakamatta jättämisestä tai harkitsee tehtävän siirtämistä toiselle, se neuvottelee välittävän toimielimen kanssa puutteiden korjaamisesta ja antaa sille kohtuullisen määräajan niiden korjaamiseksi.

10 a §

Työ- ja elinkeinoministeriön toimivalta alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukemiseen tarkoitetun määrärahan valvonnassa

Työ- ja elinkeinoministeriö voi alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukemiseen tarkoitetun määrärahan osalta

- 1) asettaa varojen osoittamispäätöksessä maakunnan liitolle tuen myöntämistä, maksamista, seurantaa, valvontaa ja jatkotoimenpiteitä koskevia sitovia ehtoja;
- 2) määrätä maakunnan liitolle osoitetut varat kokonaan tai osittain takaisin perittäväksi, jos maakunnan liitto on käyttänyt varoja muuhun tarkoitukseen kuin ne on osoitettu tai on varoja käyttäessään olennaisesti rikkonut lakia tai varojen käytön ehtoja.

11 §

Euroopan unionin alue- ja rakennepoliitiikan ohjelman kirjanpitotoiminnon suhde välittävään toimielimeen

Kirjanpitotoimintoa hoitava viranomainen voi yhdessä hallintoviranomaisen kanssa asettaa 8 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaiseen varojen osoittamispäätökseen välittävien toimielinten noudatettavaksi sellaisia sitovia ehtoja, jotka ovat välttämättömiä kirjanpitotoiminnon tehtävien hoitamiseksi.

12 §

Euroopan unionin alue- ja rakennepoliitiikan ohjelman tarkastusviranomainen

Yleisasetuksen 71 artiklan mukaiset tarkastusviranomaisen tehtävät hoidetaan valtiovarainministeriössä valtiovarain controller -toiminnon yhteydessä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tarkastusviranomaisen tehtävistä.

13 §

Alueiden uudistumisen neuvottelukunta

Työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimii alueiden uudistumisen neuvottelukunta. Valtioneuvosto asettaa neuvottelukunnan ja nimeää sen puheenjohtajan.

Neuvottelukunnan tehtävänä on

- 1) sovittaa yhteen ja seurata alueiden kehittämisen strategista kokonaisuutta ja sen vaikuttavuutta;
- 2) edistää ja seurata valtioneuvoston aluekehittämispäätöksen toteuttamista;
- 3) edistää valtakunnallisten ja alueellisten toimijoiden yhteistyötä;
- 4) ennakoita ja seurata aluekehitystä ja välittää tietoa kehittämistarpeista; sekä
- 5) käsitellä alueiden kehittämiseen liittyviä keskeisiä uudistuksia.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää neuvottelukunnan kokoonpanosta, toimikaudesta ja tarkemmin 2 momentissa tarkoitetuista tehtävistä.

14 §

Euroopan unionin alue- ja rakennepoliitiikan ohjelman seurantakomitea

Yleisasetuksen 35 artiklassa tarkoitettua Euroopan unionin alue- ja rakennepoliitiikan ohjelman täytäntönnäpön, vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden seurantaa varten tehtäviä varten on yleisasetuksen 33 mukainen seurantakomitea. Valtioneuvosto asettaa seurantakomitean ja nimeää sen puheenjohtajan.

Seurantakomitean on pyrittävä päätöksenteossaan yksimielisyyteen. Jos päätöstä ei voida tehdä yksimielisesti, päätökseksi tulee kanta, jota kaksi kolmannesta äänestäneistä on kannattanut.

Seurantakomitean jäsenen sovelletaan tässä laissa tarkoitetuissa tehtävissä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä seurantakomitean kokoonpanosta, toimikaudesta ja sihteeristöstä.

15 §

Maakunnan liiton tehtävät

Kuntien aluekehittämisviranomaisena maakunnan liitto vastaa maakunnan yleisestä kehittämisestä ja siinä tehtävässä:

- 1) valmistelee ja toimeenpanee maakunnan pitkän aikavälin strategian;
 - 2) hoitaa maakunnan suunnittelun ja merialuesuunnittelun tehtävät siten kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) säädetään;
 - 3) edistää alueensa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja osaamisen kehittämistä;
 - 4) hoitaa sille (*alueiden kehittämisestä ja rakennerrahastohankkeiden rahoittamisesta annetussa – lain uusi nimi*) laissa säädetyt tehtävät;
 - 5) edistää saavutettavuutta sekä vastaa liikennejärjestelmäsuunnittelun johtamisesta ja yhteensovittamisesta maakunnan muihin suunnitelmiin ja valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan muualla kuin Helsingin seudulla;
 - 6) koordinoi luonnonvarojen kestävää käyttöä ja ilmastonmuutoksen torjuntaa sekä laadukkaan elinympäristön tilaa koskevan suunnittelun yhteistyötä ja vastaa suunnittelun yhteensovittamisesta maakunnan muun suunnittelun kanssa;
 - 7) edistää kuntien välistä, kuntien ja maakunnan välistä sekä ylimaakunnallista yhteistyötä ja maakunnan kansallisia ja kansainvälisiä yhteyksiä;
 - 8) seuraa ja ennakoii aluekehitystä ja toimintaympäristön muutoksia;
 - 9) edistää maakunnallista identiteettiä ja asukkaiden osallistumista maakunnan kehittämiseen sekä kulttuuria osana maakunnallista strategiatyötä ja
 - 10) hoitaa muut sille erikseen säädetyt tehtävät.
- Maakunnan liitto hoitaa tehtäviään
- 1) toimimalla laajassa yhteistyössä alueiden kehittämiseen osallistuvien viranomaisten ja muiden tahojen kanssa;
 - 2) ottamalla huomioon kuntien erilaisista lähtökohdista johtuvat tarpeet ja vahvuudet;
 - 3) osallistumalla keskeisten aluekehittämiseen osallistuvien valtion aluehallintoviranomaisten strategiseen suunnitteluun ja tulosoajukseen;
 - 4) tekemällä yhteistyötä korkeakoulujen ja muiden koulutuksen tarjoajien kanssa maakunnan aluekehittämistavoitteiden huomioimiseksi; ja
 - 5) edistämällä maakunnan etuja 1 momentin mukaisissa tehtävissä.

16 §

Maakuntien liittojen yhteistyö

Maakuntien liitot voivat sopia yhteistyöstä asioissa, jos se on 15 §:n ja muiden tämän lain mukaisten tehtävien asianmukaisen hoidon kannalta tarpeellista.

17 §

Maakunnan yhteistyöryhmä

Aluekehittämistä koskevien suunnitelmien, ohjelmien ja sopimusten valmistelun ja toimeenpanon yhteensovittamista varten maakunnassa on maakunnan yhteistyöryhmä. Yhteistyöryhmä toimii yleisasetuksen 6 artiklassa tarkoitettu kumppanuuselimenä Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmien osalta.

Maakunnan yhteistyöryhmän asettaa ja sen työjärjestyksen vahvistaa maakunnan liiton hallitus.

Yhteistyöryhmässä tulee olla kattavasti edustettuina maakunnan alueen kehittämisen kannalta keskeiset tahot yleisasetuksen 6 artiklan mukaisesti. Näitä ovat alueen kuntien ja maakunnan liiton edustajat, ohjelmaa

rahoittavat valtion viranomaiset sekä aluekehittämisen kannalta keskeiset järjestöt. Lisäksi Lapin maakunnassa yhteistyöryhmän jäsenenä tulee olla saamelaiskäräjien edustaja.

Yhteistyöryhmän ja sen asettaman jaoston jäsenen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä yhteistyöryhmän toimikaudesta, kokoonpanosta ja sihteeristöstä.

18 §

Maakunnan yhteistyöryhmän tehtävät

Maakunnan yhteistyöryhmän tehtävä on:

- 1) käsitellä maakunnassa valmisteltavia suunnittelu-, ohjaus- ja sopimusasiakirjoja niiden valmisteluvaiheessa;
- 2) edesauttaa laajojen, aluekehittämisen kannalta merkittävien hankekokonaisuuksien valmistelua ja edistää niiden toteuttamista eri rahoituslähteitä yhdistelemällä;
- 3) antaa 19 §:n 3 momentin mukainen sitova lausunto Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmaan sisältyvästä alueellisesta hankehakemuksesta;
- 4) laatia ehdotus hallintoviranomaiselle Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmasta rahoitettavien hankkeiden tarkentaviksi alueellisiksi valintakriteereiksi;
- 5) raportoida alue- ja rakennepolitiikan ohjelman toteutumisesta hallintoviranomaiselle ja tarvittaessa esittää sille ohjelmaa koskevia muutostarpeita;
- 6) tiedottaa Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman toimeenpanosta; sekä
- 7) hoitaa tarvittaessa myös muita tehtäviinsä liittyviä sekä kansallisiin että Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman toimeenpanoon liittyviä tehtäviä, joista tarvittaessa määrätään tarkemmin työjärjestyksessä.

19 §

Maakunnan yhteistyöryhmän päätöksenteko ja hallintomenettely

Ellei tässä laissa toisin säädetä maakunnan yhteistyöryhmän päätöksentekoon ja hallintomenettelyyn sovelletaan, mitä kuntalain 50, 54, 55 sekä 57—62 §:ssä säädetään kuntien yhteistoiminnasta. Muilta osin yhteistyöryhmän hallintomenettelyyn sovelletaan hallintolakia (434/2003).

Yhteistyöryhmän on pyrittävä päätöksenteossaan yksimielisyyteen. Jos päätöstä ei voida tehdä yksimielisesti, päätökseksi tulee mielipide, jota kaksi kolmannesta äänestäneistä on kannattanut.

Maakunnan yhteistyöryhmä antaa välittävälle toimielimelle lausunnon alueellisesta hankkeesta, joka on alueen kehittämisen kannalta tai kokonaiskustannusarvioltaan merkittävä ja jolle haetaan tukea Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmasta. Liike- ja ammatillisuuden piiriin kuuluvia yksittäisiä yrityshanke-esityksiä ei voida käsitellä yhteistyöryhmässä.

Rahoittava viranomainen ei voi myöntää maakunnan kehittämisen kannalta merkittävälle tai kokonaiskustannusarvioltaan suurelle alueelliseen suunnitelmaan perustuvalla hankkeelle (ohjelman nimi) ohjelman tukea, jos yhteistyöryhmä ei ole puoltanut hanketta. Välittävä toimielin voi poiketa yhteistyöryhmän rahoittamista koskevasta puoltavasta lausunnosta, jos tuen myöntäminen olisi vastoin Euroopan unionin tai kansallista lainsäädäntöä taikka jos hanke ei olisi ohjelmanmukainen. Ennen maakunnan yhteistyöryhmän lausunnosta poikkeavan päätöksen tekemistä välittävän toimielimen on annettava yhteistyöryhmälle tieto asiasta ja perusteltava ratkaisunsa.

20 §

Maakunnan yhteistyöryhmän tiedonsaanti

Välittävä toimielin toimittaa maakunnan yhteistyöryhmälle säännöllisesti tiedot:

- 1) valtakunnallisiin teemoihin sisältyvistä Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmasta rahoitettavista hankkeista; ja
- 2) yhteenvetotiedot saapuneista yritystukihakemuksista.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuihin yhteenvetoihin ei voida sisällyttää julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan nojalla liike- ja ammatillisuuden piiriin kuuluvina salassa pidettäviä tietoja.

3 luku

Ohjelmatyö ja yhteistyömenettelyt

21 §

Alueiden kehittämisen painopisteet

Valtioneuvosto päättää hallituskaudeksi valtakunnallisista alueiden kehittämisen painopisteistä (*aluekehittämispäätös*). Valtioneuvoston päätös ohjaa eri hallinnonalojen ja maakuntien alueiden kehittämistä ja toimenpiteiden yhteensovittamista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä aluekehittämispäätöksen valmistelusta, sisällöstä, toimeenpanosta ja seurannasta.

22 §

Maakuntaohjelma

Maakunnan liitto laatii maakunnan pitkän aikavälin strategisiin linjauksiin perustuvan maakuntaohjelman, joka tarkoittaa maakunnan aluekehittämiseen liittyviä tavoitteita ja niiden toimeenpanoa lähivuosina.

Maakuntaohjelma valmistellaan yhteistyössä kuntien, muiden viranomaisten sekä alueiden kehittämiseen osallistuvien yhteisöjen ja järjestöjen sekä muiden tahojen kanssa. Lapin maakunnassa saamelaiskulttuuria koskevan osan valmistelee saamelaiskäräjät. Maakuntaohjelman hyväksyy maakuntavaltuusto.

Maakunnan alueella toimivien viranomaisten tulee ottaa toiminnassaan huomioon maakuntaohjelma ja edistää sen toteuttamista. Viranomaisten on pyydettävä maakunnan liitolta lausunto sellaisista suunnitelmista tai toimenpiteistä, jotka poikkeavat merkittävästi maakuntaohjelmasta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää maakuntaohjelman sisällön rakenteesta, menettelystä ja aikataulusta.

23 §

Alueiden kehittämisen keskustelut

Valtio ja alueita edustavat tahot, maakuntien liittojen johdolla, keskustelevat säännöllisesti alueiden kehittämisen tavoitteista ja niiden toimeenpanosta. Keskustelut perustuvat aluekehittämispäätökseen, maakuntaohjelmiin ja aluekehityksen tilannekuvaan. Keskusteluja koordinoi työ- ja elinkeinoministeriö.

Keskusteluissa pyritään valtion ja kuntien yhteisen näkemyksen muodostamiseen alueiden kehittämisen tavoitteista, toimeenpanosta ja toimintaedellytyksiä alueiden kehittämisen suunnittelua ja toimeenpanoa varten.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä keskusteluista.

24 §

Yhteistyösopimukset

Alueiden kehittämistä koskevien tavoitteiden toteuttamiseksi voidaan laatia yhteistyösopimuksia valtion, kunnan, toimenpiteiden rahoittamiseen osallistuvien muiden viranomaisten ja muiden alueiden kehittämiseen osallistuvien tahojen kanssa.

Valtion ja kaupunkien välisten sopimusten yhteensopivuuden varmistamiseksi asianomaista maakunnan liittoa tulee kuulla sopimuksen valmistelun yhteydessä, jotta varmistetaan sopimuksen yhdenmukaisuus maakuntaohjelman kanssa.

Euroopan unionin kumppanuussopimuksen ja alue- ja rakennepolitiikan ohjelman valmistelu

Yleisasetuksen 7 artiklan kumppanuussopimuksen ja 16 artiklan mukaisen alue- ja rakennepolitiikan ohjelman antamisesta Euroopan komissiolle päättää valtioneuvosto.

Kumppanuussopimuksen ja ohjelman on sisällettävä yleisasetuksen 8 ja 17 artikloissa esitetyt asiat. Lisäksi niitä laadittaessa on otettava huomioon aluekehittämissäätöksessä esitetyt linjaukset. Ohjelmaan sisältyvien valtakunnallisten teemojen valmistelusta vastaavat asianomaiset ministeriöt työ- ja elinkeinoministeriön johdolla.

Valmistelun ja toimeenpanon yhteensovittamisesta sekä yleisasetuksen 6 artiklan mukaisesta kumppanuudesta ja monitasoisen hallinnoinnin mukaisesta käsittelystä keskushallinnossa vastaa 13 §:ssä tarkoitettu alueiden uudistumisen neuvottelukunta. Ohjelman ja kumppanuussopimuksen muuttamisessa noudatetaan, mitä niiden valmistelusta säädetään yleisasetuksen 19 artiklassa.

Ohjelman valtakunnallisen teeman käsittelyä varten ja toteuttamisen tukemiseksi voi asianomainen ministeriö asettaa johtoryhmän.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ohjelmien ja suunnitelmien valmistelusta, sisällöstä ja muuttamisesta sekä valtakunnallisten teemojen johtoryhmien kokoonpanosta ja tehtävistä sekä alueellisten rahoitussuunnitelmien laadinnasta.

Kestävä kaupunkikehittäminen

EAKR-asetuksen 9 artiklan mukaista kestävää kaupunkikehittämistä tukevien yhdenmukaisesti toteuttamiseksi tehtävän suunnitelman ja sille aluekehitysrahastosta myönnettävän rahoituskehyksen hyväksyy työ- ja elinkeinoministeriö.

Suunnitelman toimeenpanemiseksi kaupungit asettavat johtoryhmän.

Suunnitelman toteuttamiseksi myönnettävästä sosiaalirahaston rahoituskehyksestä päättää asianomainen maakunnan yhteistyöryhmä.

Kestävän kaupunkikehittämisen hankkeiden rahoittamisesta säädetään (*rahoituslain*) 9 §:ssä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kestävästä kaupunkikehittämisestä suunnitelman sisällöstä, toiminnasta noudatettavasta menettelystä sekä toiminnasta vastaavasta tahosta.

4 luku**Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien hallinnointi***Työ- ja elinkeinoministeriön ja ulkoministeriön tehtävät*

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikasta työ- ja elinkeinoministeriön tehtävänä säädetään työ- ja elinkeinoministeriöstä annetun valtioneuvoston asetuksen (1024/2007) 1 §:n 4 kohdassa. Työ- ja elinkeinoministeriö hoitaa Interreg-asetuksessa tarkoitettujen Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien jäsenvaltiolle kuuluvat tehtävät.

Ulkoministeriö vastaa EU:n ulkosuhteisiin ja ulkosuhderahoitukseen liittyvien asioiden valmistelusta ja Suomen kantojen määrittelystä Interreg-ulkorajaohjelmissa. Ulkoministeriön toimivallasta säädetään ulkoministeriöstä annetulla valtioneuvoston asetuksella (1171/2005).

Ministeriöiden välisestä yhteistyöstä säädetään valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) 2 §:ssä.

Yhteistyöohjelmien ja rahoitussopimuksen valmistelu ja hyväksyminen

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa Interreg-asetuksen 16 artiklassa tarkoitettujen yhteistyöohjelmien valmistelusta yhteistyössä ohjelma-alueen maakuntien liittojen, muiden ministeriöiden sekä muiden ohjelmakumppanien kanssa.

Valtioneuvosto päättää yhteistyöohjelmien hyväksymisestä Suomen osalta.

Interreg-ulkorajaohjelmien toimeenpanoa koskevan rahoitussopimuksen hyväksyy työ- ja elinkeinoministeriö siten kuin Interreg-asetuksen 58 artiklassa säädetään. Ennen rahoitussopimuksen hyväksymistä työ- ja elinkeinoministeriö kuulee Interreg-ulkorajaohjelmien hallintoviranomaisina toimivia maakunnan liittoja.

29 §

Seurantakomiteoiden jäsenten nimeäminen ja muutokset

Valtioneuvosto nimeää Interreg-asetuksen 27 artiklassa tarkoitettuun seurantakomiteaan suomalaiset jäsenet. Työ- ja elinkeinoministeriö päättää muutoksista seurantakomitean kokoonpanossa suomalaisten jäsenten osalta.

Työ- ja elinkeinoministeriö nimeää Interreg-asetuksen 22 artiklassa tarkoitettuun seurantakomitean perustamaan muuhun komiteaan tai työryhmään suomalaiset jäsenet. Toimikauden aikana tapahtuvista jäsenmuutoksista muussa komiteassa tai työryhmässä päättää se toimija, jota vaihtuva jäsen edustaa.

Seurantakomitean, muun komitean tai työryhmän suomalaisen jäsenen tämän toimiessa tässä laissa tarkoitetuissa tehtävissä sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

30 §

Hallintoviranomainen ja kirjanpito toiminto

Interreg-asetuksen 44 artiklassa tarkoitettuna hallintoviranomaisena ja Interreg-asetuksen 46 artiklassa tarkoitettuna kirjanpito toimintona Suomessa toimii maakunnan liitto tai eurooppalaisen alueellisen yhteistyön yhtymästä annetussa laissa (1340/2015) tarkoitettu suomalainen yhtymä.

Hallintoviranomainen hallinnoi ja toimeenpanee yhteistyöohjelman moitteettoman varainhoidon periaatteita noudattaen sekä hoitaa Interreg-asetuksen 45 artiklassa tarkoitettuja tehtäviä sekä tehtävät, joista kunkin yhteistyöohjelman ohjelma-asiakirjassa ja rahoitussopimuksessa sovitaan.

Hallintoviranomainen voi lisäksi hoitaa yhteistyöohjelmaa koskevia kansallisia tehtäviä sen mukaan kuin XXXX rahoittamisesta annetussa laissa säädetään.

31 §

Tarkastusviranomainen

Työ- ja elinkeinoministeriö sopii Interreg-asetuksen 47 artiklassa tarkoitettujen tarkastusviranomaisen tehtävän sijoittamisesta valtiovarainministeriön valtiovarain controller -toiminnon yhteyteen.

32 §

Tarkastajaryhmä

Jos tarkastusviranomaisella ei ole lupaa suorittaa Interreg-asetuksen 47 ja 48 artiklassa tarkoitettuja tehtäviä koko yhteistyöohjelman alueella, sitä avustaa tarkastajaryhmä. Tarkastajaryhmän suomalaisen jäsenen nimeää työ- ja elinkeinoministeriö.

Interreg-ohjelman suomalainen tarkastajaryhmän jäsen toimii valtiovarainministeriön valtiovarain controller -toiminnon yhteydessä.

33 §

Hallinnollisista tarkastuksista vastaava tarkastaja

Työ- ja elinkeinoministeriö nimeää Interreg-asetuksen 45 artiklassa tarkoitettujen hallinnollisista tarkastuksista vastaavan tarkastajan suomalaiselle tuen saajalle niissä tapauksissa, joissa hallinnollisista tarkastuksista ei vastaa hallintoviranomainen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hallinnollisista tarkastuksista vastaavasta tarkastajasta ja noudatettavista menettelyistä.

34 §

Työ- ja elinkeinoministeriön oikeus kansallisen vastinrahoituksen takaisinperintään

Työ- ja elinkeinoministeriö voi määrätä toimivaltaiselle maakunnan liitolle maksetun XXXX rahoittamisesta annetussa laissa tarkoitetun kansallisen vastinrahoituksen tai sen osan takaisin perittäväksi, jos maakunnan liitto on käyttänyt varat muuhun tarkoitukseen kuin ne on osoitettu, tai on varoja käyttäessään olennaisesti rikkonut varojen käyttämistä koskevia säännöksiä tai varojen osoittamispäätöksessä annettuja varojen käytön ehtoja.

35 §

Eräät toimeenpanojärjestelyt

Työ- ja elinkeinoministeriö tai hallintoviranomainen voi sopia tavanomaisina pidettävistä Interreg-ohjelman tai Interreg-ulkorajaohjelman hallinnointitehtävien toimeenpanemisesta Euroopan komission ja muiden ohjelmaan osallistuvien valtioiden viranomaisten sekä Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin kanssa.

5 luku

Erinäiset säännökset

36 §

Ohjelmien arviointi ja seuranta

Tämän lain mukaisia ohjelmia valmisteltaessa niitä arvioidaan sen mukaan kuin arvioinnista erikseen säädetään.

Työ- ja elinkeinoministeriö seuraa aluekehittämissä päätöksen toteutumista yhteistyössä muiden ministeriöiden ja maakuntien liittojen kanssa.

Maakunnan liitto seuraa ja arvioi maakuntaohjelman toteuttamista yhteistyössä ohjelmaa toteuttavien viranomaisten kanssa. Ulkopuolinen arvioitsija arvioi maakuntaohjelman tavoitteiden toimeenpanoa vähintään kerran ohjelmakauden aikana.

Tässä laissa tarkoitettujen ohjelmien toteutumista ja vaikutuksia seurataan ja arvioidaan kussakin ohjelmassa määriteltujen seurantatietojen perusteella.

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman arvioinnista säädetään yleisasetuksen 39 artiklassa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä arvioinnissa ja seurannassa noudettavista menettelyistä ja kerättävistä tiedoista.

37 §

Aluejaot

Valtioneuvoston asetuksella voidaan määrätä maan heikoimmin kehittyneet alueet kehittämistarpeiden perusteella I ja II -tukialueiksi. Jako tapahtuu kokonaisten kuntien ja tarvittaessa myös kunnan osien muodostamien alueiden pohjalta. Alueita määrättäessä otetaan huomioon Euroopan unionin alueluokitusjärjestelmä ja hallinnollisista rajoista riippumaton alueiden tunnistaminen sekä tarkemmalla tasolla ainakin alueen työssäkäynti, asiointi, kuntien välinen yhteistyö ja liikenneyhteydet.

Valtioneuvosto voi saariston kehityksen edistämiseksi annetun lain (494/1981) 14 §:ssä tarkoitettua saaristoasiain neuvottelukuntaa kuultuaan määrätä mainitun lain 9 §:n nojalla saaristokunnaksi määrätyn kunnan ja sellaisen muun kunnan saaristo-osan, johon valtioneuvosto on päättänyt sovellettavaksi saaristokuntaa koskevia säännöksiä, I tai II -tukialueeksi.

38 §

Muutoksenhaku

Maakunnan liiton tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin kuntalaissa oikaisuvaatimuksen tekemisestä ja kunnallisvalituksesta säädetään. Maakunnan liiton Euroopan unionin

alue- ja rakennepolitiikan ohjelman välittävä toimielimenä tekemään päätökseen sovelletaan, mitä rahoituslain X §:ssä säädetään.

Maakunnan yhteistyöryhmän tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin muutoksenhausta kuntayhtymän päätökseen kuntalaissa säädetään. 19 § 3 momentin mukaisia lausuntoja koskeviin päätöksiin ei saa hakea erikseen muutosta valittamalla.

Työ- ja elinkeinoministeriön, hallintoviranomaisen ja kirjanpitotoiminnon tämän lain 8 §:n ja 10 §:n nojalla sekä seurantakomitean tämän lain 14 §:n nojalla tekemiin päätöksiin haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset